

MATIJA MURKO (1861-1952),

slovenski literarni zgodovinar, etnolog, slavist in urednik, se je šolal na Destrniku, Ptuju in v Mariboru. Na Dunaju je študiral germanistiko in slavistiko. Po doktoratu se je študijsko izpopolnjeval v Moskvi. Predaval je slovensko filologijo na Univerzi v Gradcu, Filozofski fakulteti v Leipzigu in v Pragi. Bil je eden od ustanoviteljev Slovenskega inštituta in član številnih slovenskih akademij, leta 1951 je postal častni doktor ljubljanske univerze. Neprecenljiv je njegov prispevek raziskav in spisov s področja literarne zgodovine, etnologije ter njegove jezikoslovne in književne razprave. Velja za enega prvih utemeljiteljev slovenske etnološke misli, saj je leta 1896 pozval rojake, naj začnejo zbirati etnološko gradivo. Profesor Matija Murko je služboval v tujini in tam se nahaja tudi večina njegove strokovne zapuščine. Po njem je poimenovana Murkova nagrada, ki jo podeljuje Slovensko etnološko društvo za izjemne etnološke, znanstvene in raziskovalne dosežke posameznikov.

"Moj rojstni dom je lesen, pobeljen z apnom, s stanovanjskimi in gospodarskimi deli pod slamnato streho. Spredaj je bila »hiša«, poleg nje predsoba »priklet« in kuhinja, naprej klet s posteljami za sestre, s kadmami za zelje in za zaloge živeža, nadalje »klečaja« za različno orodje, hlev - »štala«, »gumno« in v pravem kotu prostor za vozove, gospodarsko orodje in listje za nasteljo v hlevu - »listnjak«. (Matija Murko)

IVAN POTRČ (1913-1993)

je bil plodovit pisatelj, eden izmed vodilnih predstavnikov socialnega realizma in tudi največkrat nagrajeni pisatelj svojega časa. Med najpomembnejša priznanja, ki jih je prejel za svoje ustvarjanje, je bilo priznanje AVNOJ-a. Bil je dvakratni Prešernov nagrajenec, leta 1947 za dramsko delo Kreflova kmetija, leta 1955 pa za roman Na kmetih. Po romanu je bil leta 1970 posnet film Rdeče klasje, ki je na Puljskem filmskem festivalu prejel zlato areno za najboljši film. Zlato odličje mu je podelilo Društvo novinarjev Slovenije, Prešernova družba ga je izvolila za častnega člana, leta 1988 ga je mesto Ptuj proglasilo za častnega občana. Bil je član Slovenske akademije znanosti in umetnosti, leta 1977 je postal izredni, leta 1983 pa redni član. Leta 1993, v letu, ko je pisatelj umrl, se je knjižnica poimenovala po njem. Poročen je bil z mladinsko pisateljico Branko Jurca. Danes Knjižnica Ivana Potrča Ptuj hrani del knjižne in rokopisne zapuščine obeh pisateljev. V letu 2023 obeležujemo 110-letnico rojstva Ivana Potrča, 30-letnico poimenovanja knjižnice po njem in 30-letnico pisateljeve smrti.

Branka Jurca in Ivan Potrč

Skeniraj za navigacijo

Več o poti si lahko preberete na:
www.knjiznica-ptuj.si

Založila: Knjižnica Ivana Potrča Ptuj, zanjo Milena Doberšek
Besedilo: Viktorija Dabič, Božena Kmetec - Friedl, Miran Ritonja
Foto: Črtomir Goznik, arhiv KIP Ptuj, arhiv Zreli vedež,
Zbirka upodobitev znanih Slovencev NUK
Oblikovanje: Primož Potočnik
Tisk: Vita reklame
Naklada: 1500 izvodov
Ptuj, december 2022

PTUJSKE KULTURNE POTI

PO POTI IVANA POTRČA IN MATIJA MURKA

O POTI

Kulturna pot Po poti Ivana Potrča in Matija Murka je nezahtevna in sproščujoča pohodniška pot. Posvečena je spominu naših dveh rojakov: pisatelju Ivanu Potrču, ki je bil rojen 1. 1. 1913 v Štukih, in dr. Matiji Murku z bližnje Drstelje. Prične se pred Knjižnico Ivana Potrča na Prešernovi ulici na Ptuj in poteka mimo Potrčeve rojstne hiše v Štukih ter prek Mestnega Vrha do rojstne hiše dr. Matija Murka na Drstelji. Pot traja okoli štiri ure.

"Na svetu smo, tudi ti, dragi bralec, da bi za ljudi živeli. Drugih takih radosti v tem življenju ni; v najtežjih časih pa smo, jaz in tudi ti, sami; sami tako zelo, da je hudo - vseeno pa to ni tisto, kar je najhuje. Najhuje, kar boli in peče, pa je izgubljena vera v človeka. Kdor za druge živi, lahko nase in na samoto pozabi. Ne preštane pa boleti nesreča bližnjega - nesreča zato, ker si izgubil vero vanj, ker se je zase zbal. Neznansko moraš prestati, da to preboliš." (Ivan Potrč)

KNJIŽNICA IVANA POTRČA

Pohodniki se vsako leto zberemo na dvorišču knjižnice 2. januarja ob 9. uri in si ogledamo eno najlepših knjižnic v Sloveniji, ki je leta 1993 dobila ime po našem pisatelju in dramatikumu Ivanu Potrču. Po novoletni čestitki in krajšem kulturnem programu se odpravimo mimo starih zaporov, kjer je danes uprava Pokrajinskega muzeja Ptuj - Ormož. Na poti nas bodo spremljali planinski vodniki Planinskega društva Ptuj, ki nas bodo peljali mimo Sončnega parka (spomenik Matiji Murku), nato bomo sledili markacijam na Vičavski poti. Nadaljujemo lahko po njej nad dravsko brežino, lahko pa se vzpnemo na Panoramo in si ogledamo postavitev rimskih replik, saj je bil tukaj nekoč rimski forum. Mimo Kranjčeve kapele se spustimo na cesto ob Grajeni, nato pa se obrnemo na Klepovo ulico. Spustimo se v gozd do križišča, kjer pridemo na Sovretovo ulico. (Ulica je dobila ime po znamenitem klasičnem filologu Antonu Sovretu, ki je nekaj let služboval na ptujski gimnaziji. Njegova prevoda Iliade in Odiseje, klasični grški deli, sta nastala na Ptuj.)

PO GREBENU

Pot nas vodi po grebenu, od koder se nam odpre pogled proti jugu na Haloze, Donačko goro, Macelj in Boč ter hribe onstran meje. Prostrano Dravsko polje zamejujejo Boč, Konjiška gora in Pohorje, ob lepem vremenu pa se v daljavi svetlikajo beli vršaci Kamniško-Savinjskih Alp. Pod grebenom teče potok Grajena, onstran pa se prikažejo prijazni vinogradniški griči Mestnega Vrha. Bodimo pozorni na markacije! Skozi gozd pridemo na glavno cesto, kjer nas pozdravi informativna tabla SLOVENSKE PISATELJSKE POTI z vrisanimi rojstnimi hišami slovenskih pisateljev. Prišli smo do Potrčeve rojstne hiše v Štukih s spominsko ploščo pisatelju Ivanu Potrču.

HERBERSTEINOVA HIŠKA

Pot nadaljujemo po pločniku, zavijemo desno proti Mestnemu Vrhu do daleč vidnega »štoka«. Mimo njega pridemo do prijazne Herbersteinove hiške. Lahko si jo ogledamo, saj je ohranjena kot kulturni spomenik lokalnega pomena.

ROJSTNA HIŠA DR. MATIJA MURKA NA DRSTELJI

Pot nadaljujemo mimo hiške po asfaltni cesti navkreber ob robu gozda. Pod vinogradi zavijemo levo v gozd (kažipot!) in pridemo do križa na razpotju. Mimo okrepčevalnice Lacko pridemo do Drstelje št. 13, kjer je na lepo urejeni hiši spominska plošča, posvečena dr. Matiji Murku. Postavilo jo je Slovensko etnološko društvo. Lepa, skrbno urejena hiša je obnovljena, stara je namreč pogorela še za časa pisateljevega življenja. Nov lastnik Ivan Žumer je uredil v novem gospodarskem poslopju manjši spominski etnološki muzej in zbira predmete, ki so bili nekoč značilni za življenje na kmetih. Z entuziazmom pokaže zbrano gradivo, ki dokazuje, kako pomembna je zavest, da je treba ohranjati korenine, če želimo, da bomo ohranili dediščino, ki ji pripadamo. Vračamo se mimo okrepčevalnice Lacko. Sledimo markacijam, ki nas privedejo do Elsbacherjevega štoka na Placarskem vrhu, kjer lahko uživamo ob nepozabnih razgledih (berimo Murkove Spomine). Spustimo se do kapele ob cesti med vinogradi, nato pa se vzpnemo na Gomilo (352 m) do »klopce ljubezni«, ene od ljubezenskih klopč, ki so postavljene na razglednih točkah po vsej Sloveniji.

Po vinogradu se spustimo do markacije in pridemo v eni uri do Šolskega centra Ptuj. Našo pot bomo zaključili na starem ptujskem pokopališču, kjer je danes spominski park. Tu so pokopani: slovenski jezikoslovec Oroslov Caf, pisatelj in predvojni ptujski župan Alojz Remec, zgodovinar Viktor Skrabar in drugi.

ROJSTNA HIŠA IVANA POTRČA- NAŠA KULTURNA DEDIŠČINA

Na domačiji živi pisateljeva nečakinja Marija Kokol. Spoznala je, da je prevzela poslanstvo, ki bo obvarovalo plemenito dediščino pisatelja, saj je temu kraju postavil neizbrisen spomenik. Po nekaj ujmah, ki so prizadele domačijo, se je Marija Kokol odločila poskrbeti, da bo domačija urejena, zato je obnovila hišo in gospodarsko poslopje in na novo postavila »koruzjak«, shrambo za spravilo kornice. Čeprav ga danes več ne potrebuje, se je odločila, da bo ohranila ta etnografski objekt v dokaz spoštovanja kulturne dediščine. Tako je nehote postala tudi kulturna delavka, saj se na domačiji ustavljajo šolarji in naključni turisti, ki bi radi izvedeli kaj več o življenju nekoč.

